

אֵלֶּזְנֹת

הס"ד, אֵלֶּיוֹן קפ"ט

לְשׁוֹנֵנוּ שְׂפָת

פְּרֻשֵׁת כְּאֵזְבֵּר

רבי חיים מוולוז'ין עוד הספיק לראות דור רביעי במשפחה זו, את הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל. בעל 'בית הלוי', שבהיותו ילד צעיר כבר הראה את כחו הגדול בתורה בפני זקנו מוולוז'ין.

כעבר כמה שנים אמר רבי חיים מוולוז'ין: עכשו אני מבין את פשר נפילתו הכלכלית של רבי משה, דבר שהיינו מתחבטים בו עדן ועדנים. כפי הנראה רצו לתן לו משמים שושלת מפארת של תלמידי חכמים, כשכר גדול של הצדקה שפור, אלא שמבית עשירים לא יתכן שתצא שושלת כזו, לפיכך נטלו ממנו את העשירות, כדי שילמד תורה מתוך הדחק, ורק כך היו יכולים לזכות אותו בדורות של תלמידי חכמים מפלגים ('אבי הישיבות' עמוד 169).

כך דרכה של תורה

על הפסוק (במדבר א ח): 'לִישְׁשֹׁכְרֵי נִתְנָאֵל בְּנֵי צוּעֵר', פותח רבנו האור החיים הקדוש ומסביר, שהקדימו את שבט יששכר 'לצד היותו בן תורה', ולאחר מכן הוא מסביר שבשמו של נשיא שבט יששכר מרמז אפן קניית התורה: אמצעות קנינה - 'בן צוער' שאין התורה נקנית אלא על ידי יסורין, כך היא דרכה של תורה (גיטין נו). אדם כי ימות באהל, ומסים רבנו, שאכן נתנאל בן צוער זכה להיות נשיא שבט יששכר מפני זה שקנה את התורה מתוך צער: כי לצד המפעל הרשום בשמו שהיה בו זכה להיות נשיא לבני יששכר יודעי בינה לעתים.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הסבה האמתית לקריסת העסקים. לאחר ברורים מדקדקים הגיעו הדינים לכלל מסקנה ברורה שלא היה שום דפי בנהול הענינים.

הסברא היחידה שהעלו על סבת הירידה מנכסיו של ר' משה היה 'חטא' אחד שנכשל בו, מה שעבר על דברי חכמים שתקנו באושא 'המבזבז אל יבזבז יותר מחמש' ואלו ר' משה חלק מכספו ביד נדיבה ופזר ממונו לכל פושט יד ולכל נזקק ונצרה. רבי חיים שמע את המסקנה הזו ודחה אותה לחלוטין, באמרו כי לא יתכן שעל דבר זה נענש ר' משה בענש חמור כזה. האם על נתינת צדקה יענש אדם ויפסיד את כל רכושו?

בתוך כך, הואיל ורבי משה יצא נקי מנכסיו ונשאר פנוי מעסקיו, הוא קבל החלטה איתנה להקדיש את זמנו ללמוד תורה. הוא פנה אל עבר בית המדרש והחל ללמד במרץ רב ובעיון גדול. את כל כחותיו העצומים שהשקיע עד כה בעסקיו המסעפים, היה משקיע בתורה ובעיונה. חיש מהר נתגלה כבעל כשרון ועשה חיל בלמודו, עלה ונתעלה עד שנחשב בין טובי הלומדים. כחלף כמה שנים כבר יצא שמו כמי שכחו גדול גם באסוקי שמעתא אליבא דהלכתא ובהוראת דבר ה' זו הלכה והוא נתקבל להיות מורה הוראה בקהלת קובנא. גם את בניו הוליד עמו לבית המדרש עד שיצא שמעם כגדולים בתורה.

בנו, רבי יוסף, זכה להכנס אל הקדש פנימה ונעשה חתנו של רבי חיים מוולוז'ין. יציו כי

בן צוער - תורה מתוך צער

ליששכר נתנאל בן צוער (א ח). בזמנו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, אשר בימים אלו מצינים מאתים שנה לפטירתו ביום י"ד סיון תקפ"א, חי יהודי בשם ר' משה סולובייצ'יק. ר' משה היה עשיר גדול, הוא התעסק במסחר של עצים לבניה, לנגרות ולהסקה. בבעלותו היו יערות עד, משם היה קוצץ את העצים אותם היו מוכר ומיצא למדינות רבות. ר' משה היה ידוע בעשירותו המפלגת, ועוד יותר מכך היה ידוע כגומל חסדים טובים, כאיש צדקה וחסד. פי ידו הנדיבה היתה פתוחה לעזר ולסייע לכל דל ולכל נצרה. ר' משה היה ראש וראשון לכל דבר שבקדשה, ותמך בלומדי תורה וברבנים. ויהי היום, ר' משה פשט את הרגל וכל עשרו הגדול הלך לפתע לטמיון. כמה החלטות עסקיות שגויות שקבל ר' משה הביאו אותו לצאת נקי מנכסיו, והוא נשאר ללא רכוש. מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. והדבר היה לפלא גדול ולשחת היום. הרי כלם הכירו בצדקתו ובישר לבבו, בנדיבותו הרבה ובמעשי צדקותיו המרבים, והנה אסון שפכה, טרדניה גדולה בה הוא מאבד את כל רכושו. בפקדת רבי חיים מוולוז'ין הושיבו בית דין מיחד על מנת לבדק את כל עסקיו של ר' משה בכדי לחפש ולמצא את הסבה לנפילתו הפתאומית. הרבנים הדינים בדקו את כל עסקיו המסעפים של ר' משה, עברו על כל ספרי החשבונות, ונסו למצא את

חידון אֵלֶּזְנֹת - נושא פרסים - איזו מכה מבין 10 המכות מזכרת בפרשתנו?

פתרון החידה - פרשת כי תשא:

ש. באיזה הקשר מופיע צור בפרשה זו?
ת. הקב"ה מסכים להתגלות למשה ואומר לו לעמוד על הצור (שמות לג כא-כב).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
פרשת כי תשא:
ה' יהודה אברהם אברומד מנהריה.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

